

Uchwała Nr XLIV/332/21
Rady Miejskiej w Pyrzycach
z dnia 23 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pyrzyce na lata 2022 – 2025

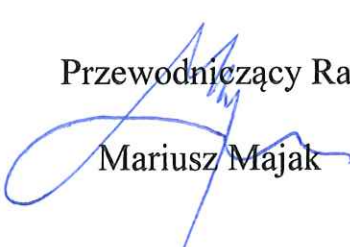
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Miejska w Pyrzycach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pyrzyce na lata 2022 – 2025, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

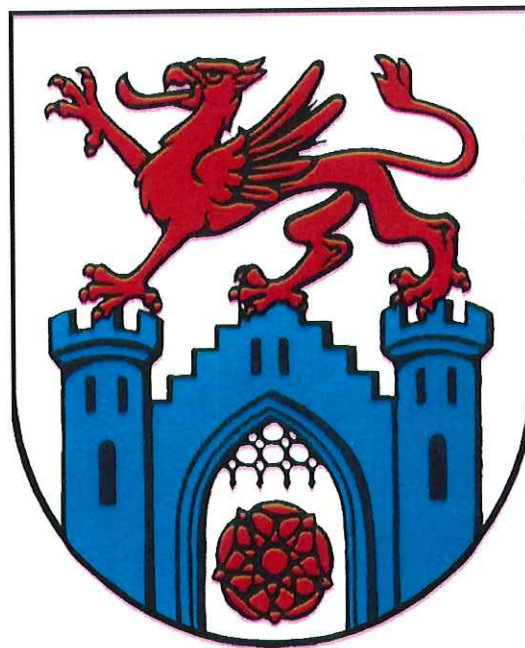
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pyrzyc.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady

Mariusz Majak

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2022-2025**

**Urząd Miejski
Plac Ratuszowy 1
74-200 Pyrzyce
www.um.pyrzyce.gov.pl**

I. Wstęp

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące jej członków powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Dom rodzinny powinien być zatem miejscem, do którego chętnie wracamy. Jednak dla wielu osób nie jest on spokojną przystanią, miejscem w którym znajdujemy akceptację, zrozumienie a wręcz przeciwnie kojarzy się z cierpieniem fizycznym, psychicznym i emocjonalnym. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z przyczyn osobistych, z frustracji, stresu, z uzależnienia, z zaburzeń psychicznych, braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że „ofiara” i „sprawca” łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc w rodzinie może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Niejednokrotnie przemoc prowadzi do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie są zarówno dorośli, jak i dzieci, natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe – zdecydowanie częściej mężczyźni niż kobiety.

Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie. Gmina Pyrzyce od kilkunastu lat podejmuje liczne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są one skierowane do osób doznających przemocy w rodzinie (pomocowe), jak i osób stosujących przemoc (interwencyjne). Między innymi jednym z takich działań było powołanie Gminnego zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w ramach którego funkcjonują grupy robocze. Ponadto duży nacisk kładzie się na stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zajęcia profilaktyczne skierowane są nie tylko do dzieci i młodzieży, ale i do osób dorosłych (rodziców). Odbywają się też liczne szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, w tym pracowników „pierwszego kontaktu” m.in. pracowników socjalnych, policjantów, nauczycieli, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia, pedagogów szkolnych i psychologów. Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w Gminie Pyrzyce. Konieczne jest zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doznających przemocy w rodzinie jak i stosujących przemoc. Również wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obowiązek opracowania i realizowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z zapisów art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. Z 2021 r., poz. 1249). Ponadto nawiązuje do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gryfino oraz do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Pyrzyce planowany jest w perspektywie

kilkuletniej i jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 - 2021. Proponowane działania Programu obejmą lata 2022 - 2025. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

II. Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz.821 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1372 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2050);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1057 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1882);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1359);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 534 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245)

Zgodnie z zapisami zawartymi w art. 6, ust. 2 pkt 1 - 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249) oraz innych ustaw do zadań własnych gminy należy:

- opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

III. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

Definicja przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz.1249) definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”. Często przemocą w rodzinie określa się „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. **Jest intencjonalna** - działania osoby stosującej przemoc w rodzinie są zamierzone i celowe, ukierunkowane na kontrolowanie i podporządkowanie drugiego człowieka;
2. **Występuje dysproporcja sił** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doświadczająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc silniejsza;
3. **Narusza prawa i dobra osobiste** - osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę, narusza prawa i godność człowieka (członka rodziny);
4. **Powoduje cierpienia i szkody** - osoby dotknięte przemocą w rodzinie doznają bardzo bolesnych szkód psychicznych i fizycznych.

Przemoc może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, ale bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Jak wynika już z samych definicji, przemoc w rodzinie przyczynia się do dezorganizacji funkcjonowania rodziny, łamania norm moralnych, prawnych, tragicznych skutków psychologicznych oraz w skrajnych przypadkach do poważnych uszkodzeń ciała bądź zabójstw. Przemoc ze strony najbliższych osób jest doświadczeniem traumatycznym, upokarzającym, wywołującym cierpienie, rodzącym nienawiść i pragnienie odwetu, okaleczającym psychikę.

Rodzaje przemocy

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „Ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
2. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne;
3. **Przemoc seksualna** – to różne zachowania, w tym: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do prostytucji, krytykowanie zachowań seksualnych;
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie, to także zaciąganie kredytów czy zmuszanie do ich zaciągania wbrew woli partnera;
5. **Zaniedbanie** – to ciągłe niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku form jednocześnie. Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Może prowadzić nie tylko do uszkodzeń ciała, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie w jaki osoba doświadczająca przemocy postrzega samą siebie „sprawcę” oraz innych ludzi.

Cykle przemocy

Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały, cykliczny. Można więc wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę tego problemu.

Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu:

Faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Na tym etapie dochodzi do rozmaitych incydentów takich jak np. przejawy zazdrości, gniewu, kontrolowanie członków rodziny, używanie obraźliwych słów, poniżanie bliskiej osoby. Sprawca jest stale poirytowany i prowokuje kłótnie. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera stara się za wszelką cenę uspokoić sytuację zaspakajając żądania partnera i robiąc wszystko by poprawić mu nastrój. Często sama obarcza się winą za jego zachowanie i dąży do zadośćuczynienia i uszczęśliwienia sprawcy. Przyczyny narastającego napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, które spiętrzają napięcie. Sytuacja staje się nie do zniesienia i pojawia się agresja.

Faza ostrej przemocy – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. Ta faza trwa stosunkowo krótko, ale może się zakończyć dramatycznie: pobiciem, uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. W trakcie ataku ofiara robi wszystko, żeby ochronić siebie i uspokoić partnera. Zabiegi te jednak rzadko przynoszą pożądany skutek. Wraz z ustaniem aktu przemocy ofiara znajduje się w stanie szoku, nie chce uwierzyć w to, co się stało. Pojawia się u niej przerażenie, bezradność, poczucie wstydu, ale także złość, która powoduje, że najczęściej w tej fazie trwania przemocy osoby, które jej doznały decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocy w rodzinie. Jeśli osoba zagrożona przemocą nie zgłosi się do właściwych instytucji po pomoc, jest to ostatni moment by przerwać cykl przemocy, nim rozpocznie się ona na nowo.

Faza miodowego miesiąca – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Agresor usprawiedliwia swoje zachowanie, okazuje żal z powodu tego, co się stało i obiecuje, że to już się więcej nie powtórzy. Na nowo zdobywa zaufanie osoby, którą skrzywdził, staje się miły, uczynny. Ofiara wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy sprawcy, w to, że się zmienił, bo z całych sił pragnie, żeby tak właśnie było. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy. Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla ofiary.

Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, może być zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną (art.207 kk.), za które grozi kara pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat 5. W przypadku znęcania nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od roku do lat 10 i od lat 2 do 12.

Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy w rodzinie.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Jest to wynik funkcjonujących stereotypów, które obejmują różnorodne obszary codziennego życia. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia są często przekonaniem charakterystycznymi dla całego środowiska.

Z punktu widzenia problemu przemocy w rodzinie, za najważniejsze i najgroźniejsze uważa się stereotypy:

- usprawiedliwiające przemoc,
- przenoszące odpowiedzialność za przemoc na osobę, która jej doznaje,
- przekonania izolujące osobę doświadczającą przemocy.

Skutki przemocy w rodzinie

Skutki przemocy w rodzinie to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka.

Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- objawy **fizyczne** (m.in. obrzęki, otarcia, rany, złamania, oparzenia),
- objawy **emocjonalne** (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, zmienność nastrojów, niska samoocena),
- objawy **społeczne** (m.in. nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- objawy **seksualnego wykorzystywania dziecka** (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiatryczne).

Z powodu wielu przykrych doświadczeń cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, to są najczęściej dzieci. Dzieci krzywdzone charakteryzują się zaburzeniem zachowania związanymi z trudnościami kontrolowania emocji i rozpoznawania sytuacji społecznych oraz obniżeniem poziomu empatii. Przemoc, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. Zmierza do ukształtowania takiego obrazu świata, wzoru przekonań i sądów, w którym wpisana jest ona jako norma. Dziecko wytwarza w sobie przekonanie, że wzajemne relacje polegają na oddziaływaniu na siebie „sprawcy” i „ofiary”. Brutalne wzorce osobowe utrwalają się tak, iż młody człowiek nie ma oporów przed biciem i maltretowaniem słabszych i młodszych kolegów, czym rekompensuje sobie doznane krzywdy. Maltretowanie dzieci zaburza ich rozwój poznawczy i społeczny, co objawia się trudnościami w nawiązywaniu kontaktów interdyscyplinarnych, ograniczając tym samym możliwość wyrównania doznawanego braku więzi emocjonalnych. Poszkodowane dzieci z reguły są nieufne, nastawione do otoczenia wrogo, pełne negatywizmu, słabo reaktywne, często przyjmują postawę biernego oporu.

W sytuacjach interpersonalnych dzieci te ujawniają mniejszą ekspresyjność emocjonalną, zachowują się nieprzystępnie i unikają kontaktów z innymi dziećmi. Skutki przemocy w rodzinie ponoszą nie tylko jednostki, ale całe społeczeństwo.

IV. Charakterystyka środowiska lokalnego i analiza wybranych problemów społecznych na terenie Gminy Pyrzyce.

Struktura demograficzna gminy:

Gmina Pyrzyce to gmina miejsko – wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie pyrzyckim. Na jej strukturę administracyjną składa się miasto Pyrzyce oraz 21 sołectw: Brzesko, Brzeziny, Czernice, Giżyn, Krzemlin, Letnin, Mechowo, Mielęcín, Młyny, Nieborowo, Nowielin, Obromino, Okunica, Pstrowice, Pyrzyce, Ryszewo, Ryszewko, Rzepnowo, Stróżewo, Turze i Żabów. Według danych z ewidencji ludności na dzień 31 grudnia 2020 r. w Gminie Pyrzyce zameldowanych było 18 081 mieszkańców, z czego w mieście 11 582. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19,47 %;
- w wieku produkcyjnym 62,93 %;
- w wieku poprodukcyjnym 17,60 %.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności jaka zamieszkiwała w gminie w latach 2018 - 2020 oraz poszczególne liczby urodzeń i zgonów w w/w latach. Z danych wynika, że liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje.

Spadek liczby ludności uwarunkowany jest spadkiem liczby urodzeń, wzrostem zgonów oraz migracją zarobkową mieszkańców.

Tabela nr 1. Liczba ludności w gminie Pyrzyce w latach 2018-2020

Stan na dzień	Liczba ludności w Gminie Pyrzyce	Liczba urodzeń	Liczba zgonów
31.12.2018r.	18363 w tym: mężczyzn - 8934 kobiet – 9429	168	239
31.12.2019r.	18239 w tym: mężczyzn - 8850 kobiet – 9389	149	252
31.12.2020r.	18081 w tym: mężczyzn - 8771 kobiet – 9310	126	227

Źródło: dane z Urzędu Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich w Pyrzycach za lata 2018 - 2020

Przyrost naturalny we wskazanym okresie jest niższy od liczby zgonów, co przekłada się na proces starzenia się społeczności lokalnej. Zmiany demograficzne ze szczególnym uwzględnieniem spadku liczby urodzeń i wzrostu liczby najstarszych mieszkańców wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań co umożliwi wprowadzenie odpowiednich rozwiązań sprzyjających rozwojowi społecznemu.

Bezrobocie

Na przestrzeni ostatnich kilku lat sytuacja na rynku pracy w gminie Pyrzyce ulega poprawie, z roku na rok mała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych, w tym kobiet które stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy.

Wzrost bezrobocia spowodowany był ogłoszeniem w 2020 r. stanu pandemii i związanymi z tym stanem ograniczeniami, które w szczególności ograniczyły działalność usługową i gastronomiczną.

Tabela nr 2. Stan bezrobotnych na terenie Gminy Pyrzyce.

Liczba bezrobotnych	2018	2019	2020
Ogółem	516	482	526
kobiet	332	289	295
w tym zamieszkujących na wsi	195	185	207
w tym kobiet	130	119	134
W tym z prawem do zasiłku			
ogółem	107	95	110
kobiet	74	57	65

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach wg stanu na miesiąc grudzień w poszczególnym roku

Rozmiar bezrobocia i ubóstwo powodują dużą marginalizację jednostek i grup społecznych oraz rozwarstwienie społeczne, stają się także najważniejszymi problemami lokalnymi.

Negatywne ekonomicznie i społecznie skutki bezrobocia to m.in:

- pogorszenie sytuacji materialnej osoby/rodziny
- pogorszenie stanu zdrowia;
- pogorszenie relacji między członkami rodziny;
- wzrost występowania zachowań patologicznych m.in. alkoholizmu, przemocy.

Analiza rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach

Pomoc społeczna wg ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej stanowi instytucję polityki społecznej mającej na celu pomoc osobom i ludziom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. W 2020 roku z pomocy społecznej korzystały 654 (osoby, rodziny) co stanowi ok.3,6 % wszystkich mieszkańców gminy Pyrzyce. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Liczba świadczeniobiorców w pomocy społecznej od kilku lat systematycznie zmniejsza się.

Tabela nr 3. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną, w latach 2018-2020.

Rok	pomoc we wszystkich formach		w tym: pomoc finansowa	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
2018	808	1196	521	1011
2019	734	1071	474	892
2020	654	954	426	804

Źródło. Sprawozdanie roczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach, stan na 31.12.2020

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Ubóstwo	398	369	357	813	715	672
Bezdomność	35	32	29	37	37	29
Potrzeba ochrony macierzyństwa	57	50	40	265	232	196
Bezrobocie	243	203	189	585	495	439
Niepełnosprawność	268	234	190	439	357	280
Długotrwała lub ciężka choroba	358	341	299	604	556	459
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	115	110	86	382	353	274
- rodziny niepełne	98	92	72	295	283	216
- rodziny wielodzietne	44	38	9	230	196	54
Przemoc w rodzinie	0	3	5	0	10	21
Alkoholizm	55	52	53	70	70	63
Narkomania	0	1	1	0	5	2
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	10	14	3	12	15
Zdarzenia losowe	2	2	3	6	6	5

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach

V. Skala problemu przemocy na terenie Gminy Pyrzyce

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Ze względu na specyfikę zjawiska oszacowanie skali problemu nie jest zadaniem łatwym. Trudno jednoznacznie określić liczbę osób doświadczających przemocy, które w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, a także chęci ochrony sprawców, z poczucia wstydu i obawy przed wykluczeniem społecznym. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków pozostaje nieujawniona. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Pyrzyce została przeprowadzona w oparciu o dane i statystyki gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach. Ponadto na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu w okresie 2020 – 2021 przeprowadzono badania ankietowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie. Respondentami ankiety byli losowo wybrani mieszkańcy gminy.

Poziom przestępczości w Gminie Pyrzyce

Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. Ważnym jest tworzenie narzędzi, które pozwolą na rzetelne, czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie, w tym społeczności lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń oraz instytucji współodpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Identyfikacja ta nie może przebiegać bez uwzględnienia oczekiwań społecznych.

Bardzo istotnym elementem pozwalającym skutecznie reagować na zgłoszenia jest szybka reakcja i natychmiastowe dotarcie na miejsce zdarzenia co pozwala w znacznym stopniu ograniczyć skutki działań przestępczych oraz innych nieakceptowanych społecznie zachowań. W wielu przypadkach pozwala to uchronić ludzkie życie, zdrowie oraz mienie. Równocześnie należy podkreślić, iż im szybsza reakcja na zgłoszone zdarzenie tym większa możliwość zatrzymania sprawcy. W oparciu o informacje z Komendy Powiatowej Policji w Pyrzycach ustalono, iż w 2020 r. na terenie gminy Pyrzyce stwierdzonych zostało 312 przestępstw, z czego wykryto 265. Wykrywalność w roku 2020 wyniosła 85,07 %. Funkcjonariusze KPP w Pyrzycach w 2020 roku zatrzymali 278 sprawców przestępstw na gorącym uczynku, co w porównaniu do roku 2019 stanowi wzrost o 68 zatrzymanych.

Istotnym elementem powiązany z reakcją na zgłoszenia obywateli jest problematyka przemocy w rodzinie. Uwzględniając specyficzną, złożoną sytuację ofiar tego rodzaju zdarzeń, priorytetem w postępowaniu policjantów stwierdzających występowanie przemocy w rodzinie pozostaje odizolowanie sprawcy przemocy w przypadku jej stwierdzenia.

W roku 2020 sporządzono na terenie miasta i gminy Pyrzyce 18 formularzy „Niebieskiej Karty”. Ponadto zatrzymano 10 osób wobec, których zastosowano środki zapobiegawcze w postaci:

- tymczasowego aresztowania – 4
- nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi - 10,
- zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych na określoną odległość - 10
- zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi w jakiejkolwiek formie, w jakiegokolwiek sposób - 10.

W związku z stosowaniem przemocy w rodzinie na terenie gminy Pyrzyce zostało doprowadzonych celem wytrzeźwienia 16 osób. Stosowanie adekwatnych środków wobec sprawców przemocy poprawia poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Procedura „Niebieskie Karty”

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie gromadzi dane statystyczne dotyczące ujawnionych przypadków stosowania przemocy w rodzinie w oparciu o prowadzoną procedurę Niebieskie Karty. Wypełnienie przez uprawnione do tego podmioty formularza Niebieska Karta cz. A inicjuje wszelkie działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. Szczegółowe zestawienie liczby sporządzonych Niebieskich Kart przez przedstawicieli uprawnionych podmiotów w ciągu ostatnich 3 lat

Tabela nr 4. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta część A” z uwzględnieniem podmiotów wszczynających procedurę w latach 2018-2020.

Liczba formularzy Niebieska Karta A wszczynających procedurę, przekazanych przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego przez:	2018	2019	2020
	24	36	19
- przedstawicieli policji	22	32	18
– przedstawicieli pomocy społecznej	1	3	1
- przedstawicieli oświaty	1	1	0
- przedstawicieli ochrony zdrowia	0	0	0
- przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0

źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pyrzycach

Z danych wynika, iż przeważająca ilość formularzy Niebieska Karta Część A sporządzana jest przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych. Procedura nakłada podejmowanie działań mających zapewnić osobom pokrzywdzonym poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, stabilizację sytuacji życiowej, poprawy komunikowania się i relacji pomiędzy domownikami. Osiągnięcie tych celów może nastąpić wyłącznie przy aktywności i współpracy osób objętych procedurą. W oparciu o indywidualny plan pracy z rodziną podejmowane są działania adekwatne do skali problemów współwystępujących. Uzyskanie pożądanych rezultatów następuje poprzez wspólnie podejmowane działania przez przedstawicieli grup roboczych oraz monitorowania realizacji wyznaczonych zadań. W sytuacjach kiedy pomimo wykorzystania wszelkich form wsparcia rodziny przez podmioty uczestniczące w procedurze dochodzi do eskalacji agresji oraz w przypadku braku aktywności rodziny w rozwiązywaniu problemów, a w szczególności zagrożenia dobra dzieci powiadamiany jest Sąd Rejonowy w Stargardzie bądź kierowane jest zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w związku z popełnieniem przestępstwa w formie znęcania.

W okresie 2018 – 2020 skierowano w ramach procedury Niebieskiej Karty 14 wniosków o wgląd w sytuacje rodzin do Sądu Rejonowego w Stargardzie, Wydział Rodzinny i Nietletnich, na skutek których część rodzin została objęta nadzorem kuratora sądowego w wyniku ograniczenia władzy rodzicielskiej. W przypadku 6 rodzin w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kodeksu karnego zawiadomiono Prokuraturę Rejonową w Pyrzycach.

Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego

W praktyce przeciwdziałaniu przemocy od wielu lat promowane jest podejście interdyscyplinarne, jako forma współpracy między służbami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działalność zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych jest ściśle związana z procedurą Niebieskiej karty. Do realizacji tej procedury zostali zobligowani pracownicy socjalni, pracownicy ochrony zdrowia i oświaty, policji oraz członkowie gminnej komisji. Procedura Niebieskiej Karty przewiduje ścisłą współpracę służb realizujących zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jej celem jest zapobiegnięcie dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie wymaga podejmowania szczególnych działań wspierających i profilaktycznych. Działania te muszą być skierowane do osób bezpośrednio dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, a także do ogółu mieszkańców Gminy Pyrzyce. Działalność profilaktyczna, a także diagnostyczna i interwencyjna realizowane są w ramach działalności

Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktów Konsultacyjnych, a także Zespołu Interdyscyplinarnego i działających w jego ramach Grup Roboczych.

Tabela nr 5. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Pyrzyce w latach 2018 – 2020

Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń zespołu	4	4	5
Liczba utworzonych grup roboczych	24	36	37
Liczba posiedzeń grup	79	147	67
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych, w tym:	38	122	73
- kobiety	19	49	32
- mężczyźni	14	44	33
- dzieci	5	29	8

źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pyrzycach

Rok 2020 r. cechuje wprowadzone w całym kraju obostrzenia związane z epidemią COVID 19. Nie znaczyło to jednak, że rodziny z problemem przemocy zostały pozbawione należytego im wsparcia. Pracownicy socjalni oraz dzielnicowi na bieżąco monitorowali sytuację w rodzinach, kontaktowali się z osobami pokrzywdzonymi, a w razie potrzeby inicjowali dalsze działania. Należy zaznaczyć, że w okresie największych obostrzeń, tj. od marca do maja 2020 r. na terenie gminy nie odnotowano wzrostu liczby wszczynanych procedur Niebieskie Karty w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Jednym z celów procedury "Niebieskie Karty" jest zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy w rodzinie. W ramach wszczętych procedur nie występowała konieczność udzielenia we wskazanym okresie schronienia osób dotkniętych przemocą w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zwykle są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze lub niepełnosprawne. Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego uzyskanych na podstawie zgromadzonej dokumentacji wynika, że na terenie gminy Pyrzyce w przeważającej mierze osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni. Poniższy wykres przedstawia liczbę osób doznających przemocy oraz liczbę osób stosujących przemoc.

Tabela nr 6. Liczba osób doznających i stosujących przemoc w latach 2018 – 2021 (stan na 30.11.21r.)

	2018	2019	2020	Stan na dzień 30.11.2021
Osoby doznające przemocy, w tym:	26	37	19	24
- kobiety	19	26	18	18
- mężczyźni	5	10	1	2
- dzieci	2	1	-	4
Osoby stosujące przemoc, w tym:	24	36	19	21
- kobiety	3	5	1	1
- mężczyźni	21	31	18	20
- dzieci	-	-	-	-

Źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach, stan na 30.11.2021

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, przeżywają wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające, dokonując samookaleczeń, uwikłane są w cyberprzemoc. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczali przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, są narażone na niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Rodziny z dziećmi, które z różnych powodów przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji uzyskują wsparcie asystenta rodziny, przydzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W praktyce asystent wspiera rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi, rodziny, w których niepełnosprawność dotyka jednego lub obojga rodziców, rodziny wielodzietne, rodziny z problemem uzależnienia rodziców, samotnych rodziców, rodziny z problemem przemocy itd. Wsparcie asystenta ma charakter czasowy, a współpraca asystenta z rodziną jest dobrowolna, chyba, że o takiej formie pomocy postanowi sąd rodzinny. Rodzina współpracując z asystentem opracowuje plan pracy, określający możliwe do osiągnięcia i ważne dla rodziny, a w szczególności dla dzieci w tej rodzinie, cele oraz działania służące ich realizacji. Efektem takiej pracy ma być poprawa funkcjonowania rodziny, tak aby dzieci w rodzinie miały zaspokojone potrzeby: socjalno – bytowe, bezpieczeństwa, zdrowotne, emocjonalne, psychiczne. Wsparcie asystenta rodziny ma pomóc we wzmocnieniu wzajemnych więzi i w integracji rodziny. Jeśli stopień dysfunkcji rodziny będzie jednak zagrażający prawidłowemu rozwojowi dzieci w rodzinie, zadaniem asystenta będzie przygotowanie rodziny do opuszczenia jej przez dzieci, które na mocy decyzji sądu znajdą prawidłową opiekę w pieczy zastępczej.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 1 asystenta w styczniu 2020 roku, od lutego 2 asystentów rodziny. W 2020 roku asystenci rodziny pracowali z 24 rodzinami (w tym 6 rodzin miało wydane postanowienie sądu o nakazie współpracy z asystentem), wsparciem objęto 51 dzieci.

Analizując problem przemocy obserwuje się wzrost liczby rodzin, w których różnego rodzaju przemoc doświadczają małoletnie dzieci. Można się zastanowić czy jest to rzeczywiście wzrost samych przypadków przemocy wobec dzieci czy też częściej dochodzi do ich ujawniania. Przyczynia się do tego wzrost świadomości lokalnej społeczności, a także wzrost wrażliwości na krzywdę dzieci i częstotliwości reagowania w takich sytuacjach. Najczęściej procedury Niebieskie Karty wobec dzieci są wszczynane z inicjatywy pedagogów, pracowników socjalnych czy asystentów rodziny, ale zdarzają się sytuacje, że o krzywdzonych dzieciach informują pracowników służb świadkowie np. sąsiedzi.

W ramach działań interwencyjnych mających na celu ochronę dziecka w sytuacji przemocy pracownicy socjalni wspólnie z przedstawicielami policji oraz służby zdrowia podejmują interwencję zabezpieczającą życie, zdrowie i dobro dziecka zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Tabela nr 7 przedstawia liczbę zabezpieczonych dzieci poprzez umieszczenie dziecka poza rodziną.

Tabela nr 7. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w Gminie Pyrzyce w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy

Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, z tego:	2018	2019	2020	2021
	4	0	0	4
- umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny	2	0	0	0
- umieszczonych w rodzinie zastępczej	0	0	0	2
- umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2	0	0	2

Źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach, stan na 30.11.2021

W latach 2018 – 2020 na terenie gminy Pyrzyce wszczęto łącznie 79 procedur Niebieskiej Karty. Analizując poszczególne lata i biorąc pod uwagę znaczny spadek wdrożonych procedur w roku 2020, w okresie związanym ze stanem epidemii, można przypuszczać, że taki stan wynikał z wprowadzonych obostrzeń i ograniczeń w przemieszczaniu się, dostępie do instytucji zajmujących się problemami rodzin. Z drugiej strony wynikać to może z posiadania coraz większej wiedzy przedstawicieli służb powołanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przygotowania merytorycznego do prawidłowej oceny sytuacji i wszczynania procedury przede wszystkim w uzasadnionych przypadkach. Zwiększona liczba w 2019 r. może wskazywać na zwiększenie świadomości poszczególnych służb i uznania procedury za odpowiednie narzędzie pracy, jednocześnie może wskazywać na nadmierne wykorzystywanie procedury przez osoby zgłaszające, że są osobami dotkniętymi przemocą jako narzędzie np. w sprawach rozwodowych. Czynniki wpływające na okoliczności zastosowania procedury są bardzo zróżnicowane, wynikają również z potrzeb osób uwikłanych w problem przemocy. Niejednokrotnie zgłaszane przypadki nie są kwalifikowane jako przemoc, a wiążą się z innymi konfliktami w rodzinie. Funkcjonariusze Policji niejednokrotnie są wzywani do awantur domowych, których sprawcami są osoby pod wpływem alkoholu, a podczas interwencji podawane przez osoby poszkodowane informacje dają podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Kontakt profesjonalnych służb z członkami rodzin, w których przemoc występuje daje szansę między innymi na promowanie wiedzy o możliwej pomocy prawnej i psychoterapeutycznej dla osób wskazywanych jako doświadczające przemocy jak i ją stosujących przemoc.

Uzależnienie od alkoholu a przemoc

Z danych, w posiadaniu których jest Zespół Interdyscyplinarny wynika, że w większości rodzin dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy, nie ma charakteru przyczynowo - skutkowego, można jedynie mówić o ich współwystępowaniu. Przemoc fizyczna to zachowanie wyuczone, a nie wynik nadużywania substancji psychoaktywnej. Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wielu sprawców przemocy domowej krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań,

zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób.

Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz - osobistego lub instytucjonalnego - w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Realizacją zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii następuje w oparciu o uchwalany każdego roku przez Radę Miejską Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Narkomanii, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działania wynikające z programu realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach. Inicjuje działania interwencyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz prewencyjne w ramach przeciwdziałania uzależnieniu. Celem działań profilaktycznych Komisji jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zwiększenie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Obejmuje wsparciem osoby uzależnione i ich rodziny, kształtuje zdrowy styl życia. W roku 2020 zwiększono dostępność poradnictwa, edukacji i pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych oraz dla dzieci i młodzieży (dodatkowo poprzez teleporady).

Tabela nr 8 przedstawia liczbę rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty w poszczególnych latach w porównaniu do liczby rodzin z problemem alkoholowym i potwierdza, że alkohol sprzyja zachowaniom agresywnym i współtowarzyszy problemowi przemocy.

Tabela nr 8. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty, w których występuje problem alkoholowy

	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych procedurą NK, w tym:	24	36	19
- rodzin w których występuje problem alkoholowy	10	20	12
- rodzin w których osoba uzależniona podjęła terapię, leczenie	3	6	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Zjawisko przemocy wbrew panującym powszechnie opiniom nie występuje wyłącznie w rodzinach dysfunkcyjnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Dotyka rodziny niezależnie od ich statusu społecznego czy sytuacji finansowej. Powyższe dane dotyczące skali problemu przemocy powinny mieć motywacyjny wpływ do określenia szerokiego spektrum działań, podejmowanych przez podmioty współpracujące w zakresie przeciwdziałania przemocy, dających ochronę osobom pokrzywdzonym przed eskalacją zjawiska, a tym samym wykluczeniem społecznym. Wsparcie rodzin zagrożonych, zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy, jak również edukacja społeczna to szansa na wypracowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania społecznego.

Problem przemocy w perspektywie danych zebranych w trakcie badań ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców Gminy Pyrzyce.

Celem badania ankietowego było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców gminy Pyrzyce na temat zjawiska przemocy w rodzinie, analizie poddano 72 ankiety wypełnione anonimowo. Informacje dotyczące osób wypełniających ankiety:

PŁEĆ	
Kobieta	Mężczyzna
73,61%	26,39%

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że w badaniu wzięło udział więcej kobiet niż mężczyzn

WIEK	
18 - 25	9,72%
26 - 35	18,06%
36 - 45	31,94%
46 - 55	15,28%
56 - 65	15,28%
Powyżej 65 lat	9,72%

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 36-45 lat. Kolejne liczby grupy stanowiły osoby w wieku 36-35 lat oraz osoby w wieku 46-55. Najmniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku powyżej 56 roku życia.

WYKSZTAŁCENIE	
Podstawowe	12,50%
Gimnazjalne	2,78%
Zasadnicze zawodowe	16,67%
Średnie	43,07%
Wyższe	25,00%

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że wśród ankietowanych większość stanowiły osoby z wykształceniem średnim.

STATUS ZAWODOWY	
Bezrobotny	25,00%
Pracujący	62,50%
Emeryt	9,72%
Rencista	2,78%
Inny	-

Poniżej zaprezentowane zostaną wyniki i analiza poszczególnych pytań:

Pytanie Nr 1. Czy spotkał/a się Pan/Pani bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie?

Tak	Nie	Nie pamiętam
29	39	4

Analiza danych z badania wskazuje, iż 39 osób nie spotkało się bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Bezpośrednio spotkało się 29 osób, 4 osoby nie pamiętały takich okoliczności.

Pytanie Nr 2. Co według Pana/Pani jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

Używki np. alkohol, narkotyki itp.	56
Problemy finansowe	29
Zazdrość	30
Stres i frustracja	17
Zaburzenia emocjonalne	16
Choroba psychiczna	22
Doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego	12
Konflikty międzypokoleniowe	7
Brak komunikacji w rodzinie	17
Nie wiem	5
Inne, jakie?	-

Wśród osób biorących udział w badaniu, na pytanie co jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie, aż 56 osób wskazało uzależnienia, 30 osób wskazało zazdrość, 29 osób problemy finansowe. Według 22 osób najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie jest choroba psychiczna. Jednakowo 17 osób wskazało na stres, frustracje, i brak komunikacji w rodzinie. Na zaburzenia emocjonalne wskazało 16 osób, 12 osób na doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego. Najmniej odpowiedziało 7 osób na konflikty międzypokoleniowe, 5 udzieliło odpowiedzi „nie wiem”, żadna osoba nie wskazała „Inne, Jakie”.

Pytanie Nr 3. Jak Pan/Pani uważa, czy przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?

Tak	Nie	Nie wiem
6	57	9

Analiza powyższego zagadnienia wskazuje, że zdecydowana większość ankietowanych – 57 osób uważa, że przemoc nie jest sprawą prywatną ani też że nikt nie powinien się wtrącać. 6 osób określiła, że jest to sprawa prywatna, 9 osób zaznaczyło „nie wiem”.

Pytanie Nr 4. Jakie formy przemocy według Pana/Pani występują w rodzinie?

Obrażanie, obrzucanie wyzwiskami, przekleństwami	56
Zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi	21
Wyrzucanie z domu	26
Zmuszanie do robienia rzeczy, które są uwłaczające, poniżające	21
Zadawanie bólu fizycznego bijąc, popychając czy policzkując	36
Wyśmiewanie się z opinii, poglądów oraz zawstydzanie w obecności innych	17
Niszczenie własności	18
Zmuszanie do kontaktów seksualnych	18
Zabieranie pieniędzy i nieustanne kontrolowanie wydatków	22
Obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy	17
Zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny	16
Kontrolowanie	16
Inne, jakie?	-

Analiza powyższego wykresu wskazuje, że według 56 osób biorących udział w ankiecie, najczęstszą formą przemocy jest przemoc psychiczna następnie fizyczna na którą wskazuje 36 osób, 26 osób zaznaczyło wyrzucanie z domu. Na zabieranie pieniędzy i kontrolowanie wydatków wskazały 22 osoby. jednakowy wskaźnik stanowi zakazywanie kontaktów z rodziną i znajomymi oraz zmuszanie do robienia rzeczy które uwłaczają i poniżają – tak wskazało 21 osób. Równą liczbę odpowiedzi zaznaczyło 18 osób i wskazało na niszczenie własności oraz zmuszanie do kontaktów seksualnych. Według 17 ankietowanych formą przemocy jaka występuje również w rodzinie jest obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy. 16 osób wskazało na przemoc w formie zaniedbywania obowiązku opieki nad członkami rodziny i kontrolowania. Żaden z respondentów nie zaznaczył „Inne, jakie”.

Pytanie Nr 5. Kto według Pana/Pani jest najczęściej OSOBĄ DOZNAJĄCĄ przemocy w rodzinie?

Kobiety	63
Mężczyźni	11
Dzieci	36
Osoby starsze	16
Osoby niepełnosprawne	12
Nie wiem	-
Inni, kto?	-

Z analizy powyższego wykresu wynika, że wśród ankietowanych istnieje przekonanie, że ofiarą przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety – 63 odpowiedzi. 36 osób zaznaczyło że dzieci. Na osoby starsze wskazało 16 osób, 12 osób na osoby niepełnosprawne. Respondenci nie zaznaczyli odpowiedzi „nie wiem” ani „inni, kto”

Pytanie Nr 6. **Kto według Pana/Pani jest najczęściej OSOBA STOSUJĄCĄ przemoc w rodzinie?**

Kobiety	15
Mężczyźni	65
Dzieci	3
Inni członkowie rodziny	9
Nie wiem	-
Inni, kto?	-

Z analizy powyższego wykresu wynika, że według ankietowanych najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie są mężczyźni – 65 odpowiedzi. 15 osób wskazało, że kobiety. 9 osób zaznaczyło innych członków rodziny. 3 osoby wskazały dzieci. 4 osoby zaznaczyły odpowiedź „nie wiem”, 2 wskazały innych członków rodziny. Żaden z ankietowanych nie zaznaczył odpowiedzi „nie wiem”.

Pytanie Nr 7. **W jaki sposób według Pana/Pani powinna zachować się osoba doznająca przemocy w rodzinie?**

Próbować wyjaśniać nieporozumienia	21
Bronić się	29
Pogodzić się z losem	5
Szukać pomocy w rodzinie	40
Szukać pomocy poza rodziną	49
Nie wiem	2
Inaczej, jak?	1

Sposobem którym osoba doznająca przemocy powinna się zachować jest szukanie pomocy poza rodziną, tak uważa 49 osób. Również istotny sposób który zaznaczyło 40 osób to pomoc w rodzinie. Pozostałe 29 osób uznało że osoba doznająca przemocy powinna bronić się, próbować wyjaśniać nieporozumienia – tą odpowiedź zaznaczyło 21 osób. Według 5 ankietowanych osoba doznająca przemocy godzi się z losem. żadnego sposobu nie wskazały 2 osoby odpowiadając „nie wiem”, 1 osoba zaznaczyła inne podając „Szukać pomocy z zewnątrz”.

Pytanie Nr 8. **Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?**

Słaba sytuacja materialna	34
Brak stałej pracy	24
Odmienne zdanie członków rodziny	8
Brak posłuszeństwa dzieci	5
Alkoholizm członków rodziny	51
Chęć odreagowania niepowodzeń	22
Choroba psychiczna	15
Nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi	18
Inne, jakie?	1

Według ankietowanych agresja w stosunku do członków rodziny bierze się przede wszystkim z alkoholizmu członków rodziny, 34 osoby odpowiedziały że ze słabej sytuacji materialnej. 24 osoby uznaje, że z braku stałej pracy. Nieco mniej wskazało na chęć odreagowania niepowodzeń - 22 osoby. 18 osób stwierdza, że agresja wynika z nieumiejętności radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Kolejnym źródłem agresji na jakie 15 osób wskazało jest choroba psychiczna. Najmniej osób podało odmienne zdanie członków rodziny – 8 osób, 5 na brak posłuszeństwa dzieci. 1 osoba zaznaczyła inne wskazując na niskie kwalifikacje, brak poczucia własnej wartości i gnębienie przez to słabszych.

Pytanie Nr 9. W jaki sposób zareagowałby/a Pan/Pani na przejaw przemocy w rodzinie?

Nie reaguję	5
Pozostawiam sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sporu	18
Staję w obronie ofiary	36
Inny, jaki?	3
Nie wiem	1

Z analizy powyższego wykresu wynika, że 36 osób zareagowałoby na przejaw przemocy w rodzinie, stając w obronie ofiary. 18 osób pozostawiłoby sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sporu. 5 osób nie zareaguje. 3 osoby zaznaczyły odpowiedź „inny” w tym 2 osoby wskazały zgłoszenie przejawu przemocy do odpowiednich organów tj. policji i ośrodka pomocy społecznej, a jedna na poinformowanie o formach pomocy.

Pytanie Nr 10. Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy na terenie gminy Pyrzyce w przypadku doświadczenia przemocy?

Tak	Nie
51	16

Z analizy powyższego wykresu wynika, że większość ankietowanych – 51 osób, wie gdzie szukać pomocy w Gminie Pyrzyce w przypadku doświadczenia przemocy. 16 osób nie wie, gdzie szukać pomocy.

Pytanie Nr 11. Pana/Pani zdaniem na pomoc jakich instytucji można liczyć ofiara przemocy?

Policja	58
Sąd	14
Ośrodek Pomocy Społecznej	43
Szkoła	12
Ośrodek zdrowia	11
Kościół	4
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	16
Nie wiem	1
Innych, jakich?	-

Wśród osób biorących udział w badaniu, na pytanie dotyczące instytucji, na których pomoc może liczyć osoba doznająca przemocy, 58 osób wskazało Policję, 43 osoby Ośrodek Pomocy Społecznej, 16 osób wskazało Zespół Interdyscyplinarny, 14 osób na Sąd, kolejno 12 osób wskazało Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Szkołę, 11 osób ośrodek zdrowia. Zdaniem 4 osób kościół również stanowi instytucję gdzie ofiara przemocy może liczyć na pomoc. 1 osoba zaznaczyła odpowiedź „nie wiem”, nikt nie odpowiedział na pytanie „innych, jakich?”

Pytanie Nr 12. Czy według Pana/Pani oferty wsparcia oraz działania realizowane na terenie gminy dla osób doznających przemocy oraz wobec osób stosujących przemoc są wystarczające

Tak	Nie, jakie działania byłyby najskuteczniejsze	Nie wiem
51	10	3

Zdecydowana większość - 51 osób uznała, że oferty wsparcia są wystarczające, pozostałe 10 osób odpowiedziało że nie, w tym 1 osoba uznała za niewystarczające działania w odpowiedzi wskazała zbyt długi czas oczekiwania na policję. Pozostałe 3 osoby nie wiedziały czy oferty wsparcia i działania są wystarczające.

Pytanie Nr 13. Czy Pana/Pani zdaniem okres trwającej epidemii ma wpływ na wzrost zjawiska przemocy domowej?

Tak	Nie
52	17

Z analizy wynika, że zdaniem większości osób biorących udział w badaniu okres epidemii znacząco wpływa na wzrost zjawiska przemocy.

Pytanie Nr 14. Jakie działania należałoby podjąć aby osoby doznające przemocy, pozostające w izolacji domowej mogły uzyskać odpowiednie wsparcie?

Ankietowani uznali za najważniejsze następujące działania i formy wsparcia:

- pomoc psychologiczna
- terapia dla osób stosujących przemoc,
- wezwania policji,
- wsparcie dla osób izolowanych,
- odizolowanie sprawcy, skierowanie do ośrodka zamkniętego
- zgłoszenie do ops lub policji o sytuacji rodzinnej,
- kontrola kogoś z zewnątrz,
- wsparcie pomoc ze strony instytucji,
- skierowanie do ośrodka specjalistycznego,
- dostęp do całodobowej infolinii wsparcia osób doznających przemoc,
- większe zainteresowanie ze strony instytucji, policji, służb zdrowotnych,
- tworzenie ośrodków oddzielających sprawcę od ofiary,
- odpowiednie egzekwowanie decyzji sądowych,
- przeprowadzenie wywiad wśród lokatorów,
- promowanie form pomocy,
- telefon zaufania,
- otrzymywać kontakt telefoniczny.

Ankietowani wskazywali przede wszystkim na podejmowanie działań w zakresie wsparcia i pomocy skierowanych zarówno do osób pokrzywdzonych jak i sprawców, które należy traktować priorytetowo. Z odpowiedzi respondentów wynika jakie zadania należy intensyfikować, jakie potrzeby są najważniejsze dla mieszkańców.

3. WNIOSKI DOTYCZĄCE SKALI ZJAWISKA PRZEMOCY I WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH.

Należy podkreślić, że nie jest znana skala ukrytej przemocy, czyli takiej, gdzie ofiary przemocy nie zdecydowały się jeszcze ujawnić problemu. Instytucją, która w latach 2018 – 2020 wszczęła najwięcej procedur „Niebieskie Karty”, jest Policja, która ze względu na charakter swojej pracy, jako pierwsza dociera do rodzin z problemem przemocy, podejmując działania interwencyjne, jednak najszerszą pomoc dla osób uwięzionych w problem przemocy w rodzinie udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Z przeprowadzonej analizy badań ankietowych, za niepokojący można uznać fakt, iż mało osób posiada wiedzę o Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym. Prawdopodobnie spowodowane jest to tym, że mieszkańcy Gminy Pyrzyce, Zespół Interdyscyplinarny identyfikują z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który zapewnia jego obsługę techniczno – administracyjną. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania związane z przeciwdziałaniem przemocy, którymi zawiaduje Ośrodek Pomocy Społecznej. Respondenci stwierdzili, że najczęstszą przyczyną przemocy jest spożywanie alkoholu, narkotyków, a także większość wskazała na zazdrość, problemy finansowe, chorobę psychiczną.

Za najczęstszą stosowaną formę przemocy ankietowani wskazali przemoc psychiczną w formie obrażania, obrzucania wyzwiskami i przekleństwami a także fizycznej w formie zadawanie bólu fizycznego poprzez bicie, popychanie czy policzkowanie. Według respondentów osobami dotkniętymi przemocą najczęściej są kobiety i dzieci, a osobami stosującymi przemoc najczęściej są mężczyźni. Jako źródło agresji w stosunku do członków agresji wskazano na alkoholizm członków rodziny. Większość osób ankietowanych posiada wiedzę odnośnie miejsc udzielenia pomocy w przypadku doświadczania przemocy oraz instytucji udzielających wsparcia, zdaniem większości są to policja, ośrodek pomocy społecznej.

W przeciwdziałaniu problemów m.in. przemocy bardzo ważne jest, aby w porę na nią zareagować. Pozytywnym jest to, że społeczność lokalna w coraz większej mierze reaguje na przemoc i jest jej bardziej świadoma.

Analizując uzyskane dane, można stwierdzić także, że poprzez realizowane działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielana pomoc jest bardziej skuteczna, a profilaktyczne oddziaływania powodują wzrost świadomości wśród społeczności lokalnej. Ułatwia to osobom doświadczającym jakiegokolwiek formy przemocy podjęcie działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji. Osoby uwięzione w problem przemocy mają możliwość otrzymania niezbędnej pomocy i wsparcia od instytucji do tego uprawnionych, co oznacza, że nie są pozostawione same sobie. Osoby dotknięte tym problemem coraz chętniej korzystają z uczestnictwa w grupach wsparcia, konsultacji, poradnictwa psychologicznego i prawnego.

V. Adresaci Programu

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Pyrzyce, a w szczególności:

- ▲ dotknięci przemocą w rodzinie;
- ▲ stosujący przemoc w rodzinie;
- ▲ świadkowie przemocy;
- ▲ ogół społeczności lokalnej, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie
- ▲ profesjonaliści/osoby zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz instytucje/organizacje zajmujące się problemem.

VI. Realizatorzy i współorganizatorzy/partnerzy

Realizatorami/partnerami programu są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach
- Pełnomocnik Burmistrza Pyrzyc ds. Uzależnień i Zdrowia
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach
- Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach
- Sąd Rejonowy w Stargardzie
- Prokuratura Rejonowa w Pyrzycach
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP w Pyrzycach
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pyrzycach
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach, Grupy Robocze
- Świetlice Środowiskowe
- Klub Młodzieżowy w Pyrzycach
- Straż Miejska w Pyrzycach
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach
- Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły)
- Organizacje pozarządowe
- Oddział Żandarmerii Wojskowej w Szczecinie

VII. Cele Programu

Cel główny to: przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie Gminy Pyrzyce.

Cel główny jest realizowany poprzez cele *szczegółowe*:

1. Interdyscyplinarną współpracę służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie Karty”.
2. Zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony dla osób doznających przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności działań motywacyjno - interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podniesienie skuteczności działań służb świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy.
6. Działania edukacyjne skierowane do osób dorosłych służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
7. Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Gminy Pyrzyce wobec zjawiska przemocy.

VIII. Wdrażanie programu

- współpraca w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia;
- izolowanie osób stosujących przemoc w rodzinie;
- stworzenie osobom doznającym przemocy w rodzinie możliwości w organizowaniu grup wsparcia oraz grup samopomocowych mających na celu wzajemne wsparcie emocjonalne, wymianę doświadczeń – zapobiegające izolacji;
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, medyczne oraz socjalne;
- zapewnienie osobom stosującym przemoc uczestnictwa w grupie korekcyjno – edukacyjnej dla sprawców przemocy;
- współpraca między instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zapobieganie skutkom przemocy;

- realizacja procedury 'Niebieska Karta';
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
- monitorowanie sytuacji rodzin uwięzianych w przemoc;
- praca socjalna;
- dostarczanie informacji o instytucjach udzielających wsparcia i pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie i stosującym przemoc w rodzinie – wydawanie i rozpowszechnianie informatorów;
- prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach płynących z przemocy;
- prowadzenie programów i warsztatów umiejętności wychowawczo-opiekuńczych dla rodziców;
- systematyczne organizowanie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwięzianych w przemoc w celu podniesienia i doskonalenia swoich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem;
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujących zachowania nieagresywne;
- współpraca z mediami (prasa, radio) w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie;
- upowszechnianie materiałów informacyjno - edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności;
- zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Pyrzyce w celu diagnozowania tego zjawiska.

IX. Sposób realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Pyrzyce w postaci corocznie uchwalanego przez Radę Miejską w Pyrzycach harmonogramu działań realizowanych w każdym roku obowiązywania niniejszego Programu. Wdrażanie Programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

Koordynowaniem działań związanych z realizacją programu jest Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

X. Przewidywane efekty i rezultaty

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć przede wszystkim poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025 planuje się osiągnąć następujące efekty:

1. Ustawiczne działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup Roboczych.
2. Świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy w rodzinie, jak i dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu wiedzy osób stosujących przemoc na temat skutków prawnie - moralnych przemocy w rodzinie.
5. Wzrost liczby osób stosujących przemoc potrafiących kontrolować swoje agresywne zachowania oraz rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy.
6. Nabycie przez dzieci i młodzież umiejętności i wiedzy na temat podstawowych zasad przeciwdziałania przemocy.

7. Nabycie przez rodziców wiedzy i umiejętności na temat właściwych ról i postaw rodzicielskich, a także właściwego rozwiązywania wewnątrz rodzinnych konfliktów w rodzinach zagrożonych przemocą.
8. Zwiększenie wiedzy w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie u profesjonalistów zajmujących się tą problematyką.
9. Zwiększenie efektywności pracy pracowników służb i instytucji udzielających pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. Zmiana postaw mieszkańców Gminy Pyrzyce wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

XI. Monitorowanie, sprawozdawczość i środki finansowe na realizację Programu

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 28 lutego każdego roku obowiązywania Programu do Przewodniczącej Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Sprawozdawczość

Przewodnicząca Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach do 30 kwietnia każdego roku przedkłada Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji programu.

Finansowanie

Program finansowany będzie ze środków własnych Gminy Pyrzyce. Zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

XII. Harmonogram realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach na lata 2022 – 2025 – stanowi załącznik.

Niniejszy harmonogram zawiera oprócz katalogu działań ujętych w każdym z czterech obszarów przedmiotowego Programu, określa również wskaźniki, terminy poszczególnych działań oraz podmioty, które są odpowiedzialne za ich realizację:

- OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach;
- ZI – Zespół Interdyscyplinarny;
- GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych
- KPP – Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Pyrzycach
- PPP – Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna
- NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

Załącznik do Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2022 – 2025.

Obszar I Profilaktyka

Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki, zakres informacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.1. Poszerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie w Szczecinie	1.1.1. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie w oparciu o dokumentację Niebieskich Kart prowadzoną przez Interdyscyplinarny Zespół	- ogólna liczba formularzy NK, które wpłynęły do Zespołu, w tym przekazanych przez: Policję, pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, GKRPA; - liczba zakończonych procedur NK (podział na zakończone z powodu ustania przemocy i zrealizowanie indywidualnego planu pomocy oraz zakończone z powodu braku zasadności podejmowania działań); - liczba wniosków skierowanych do GKRPA, prokuratury, sądu, innych podmiotów; - liczba posiedzeń ZI - liczba grup roboczych; - liczba spotkań grup roboczych; - liczba osób doznających przemocy, - liczba osób stosujących przemoc,	ZI	informacja do końca lutego każdego roku
	1.1.2. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie	- dane z raportu ZI; - informacje i sprawozdania wszystkich realizatorów zadań	ZI	Sprawozdanie z realizacji program przedłożone Radzie Miejskiej do 30 kwietnia każdego roku

Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki, zakres informacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1.2. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	1.2.1. Prowadzenie kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie: - obalanie mitów i stereotypów o przemocy w rodzinie; - przedstawienie mechanizmów przemocy oraz jej szkodliwość społeczną i społeczno-kulturowe uwarunkowania; - promowanie i podejmowanie właściwych działań w razie dostrzeżenia aktów przemocy w rodzinie; - propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy w rodzinie.	- liczba kampanii lokalnych; - liczba kampanii ogólnokrajowych na terenie gminy Pyrzyce	OPS, Policja, ZI, organizacje pozarządowe PCPR GKRPA	2022-2025
	1.2.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu prowadzenia edukacji o zjawisku przemocy w rodzinie	- rodzaj i liczba organizacji prowadzących edukację z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie; - formy i liczba wyżej wymienionych działań edukacyjnych	OPS ZI Organizacje pozarządowe	2022-2025
1.3. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych	1.3.1. Opracowanie i realizacja programów promujących i wdrażających prawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie 1.3.2. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	- liczba opracowanych programów; - liczba programów zrealizowanych; - liczba osób objętych realizowanymi programami	OPS, PCPR, PPP Oświata organizacje pozarządowe GKRPA	2022-2025
		- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba programów; - liczba osób biorących udział w programach, ogółem, w tym kobiet i mężczyzn oraz kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych i starszych	OPS PCPR placówki prowadzące programy	2022-2025

Obszar II

Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie

Kierunki działań	Rodzaje działań	wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
2.1. Rozwój współpracy i infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.	2.1.1. Tworzenie i funkcjonowanie grup roboczych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- liczba instytucji, których; przedstawiciele uczestniczą w pracach grup roboczych;	ZI, podmioty uczestniczące w pracach grup roboczych GKRPA	2022 – 2025
	2.1.2 Ewidencjonowanie istniejącej infrastruktury instytucji samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	-liczba podmiotów realizujących zadania zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; -liczba podmiotów oraz organizacji pozarządowych świadczących usługi dla osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie; -liczba placówek zapewniających Specjalistyczne poradnictwo -zakres działań podmiotów realizujących zadania	ZI OPS PCPR PPP	2022-2025
	2.1.3. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	-liczba realizowanych projektów	ZI, OPS PCPR, PPP Policja Oświata Organizacje pozarządowe	2022-2025
2.2 Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	2.2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	-liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych;	ZI, OPS Policja PCPR służba zdrowia GKRPA	2022-2025
	2.2.2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie	-liczba zajęć dla osób doznających przemocy w rodzinie; -liczba osób uczestniczących w zajęciach	OPS PCPR Oświata PPP	2022-2025

Kierunki działań	Rodzaje działań	wskazniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.	2.3.1. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego w danej instytucji	OPS PCPR Organizacje pozarządowe wykonujące zadania z tego zakresu	2022-2025
	2.3.2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie całodobowych miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	- liczba osób doznających przemocy w rodzinie, które skorzystały z miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	OPS GKRPA	2022-2025
	2.3.3. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	- liczba lokalnych telefonów zaufania; - czas dostępności telefonów; - liczba rozmów i interwencji	OPS KRPA	2022-2025
	2.3.4. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	OPS, podmioty pieczy zastępczej	2022-2025
	2.3.5. Opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	- liczba edycji programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba uczestniczących w programie terapeutycznym osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne;	OPS PCPR Organizacje pozarządowe	2022-2025
	2.3.6. Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie utrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych	- liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów, etc.) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkań; - liczba mieszkań socjalnych przyznanych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w pierwszej kolejności	UM ZI	2022-2025

2.4. Monitoring skuteczności działań pomocowych.	2.4.1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie;	ZI OPS	2022-2025
--	--	---	-----------	-----------

Obszar III

Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Kierunki działań	Rodzaje działań	wskazniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
3.1. Rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe	3.1.1. Wskazanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno- edukacyjne	- aktualizowane na stronach internetowych bazy teled adresowej podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; - liczba informatorów zawierających dane teled adresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie na obszarze gminy Pyrzyce	OPS PCPR GKRPA	2022-2025
3.2. Interwencja oraz reakcja właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie.	3.2.1. Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą poprzez: - zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie; 3.2.1. Zapobieganie kontaktowania się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą poprzez: - zatrzymywanie osób stosujących przemoc w rodzinie;	- liczba wszczętych postępowań w sprawach związanych z przemocą w rodzinie; - liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie - liczba złożonych wniosków do prokuratora o zastosowanie w/w środków zapobiegawczych; - liczba zastosowanych w/w środków zapobiegawczych;	Prokuratura, Policja, Sąd	2022-2025

	3.2.2. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy Policją, innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	- liczba interwencji Policji (w tym zatrzymań) wobec osób uprzednio skazanych za przemoc w rodzinie, pozostających w okresie próby oraz pod dozorem kuratora sądowego, - liczba przekazanych w/w organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.	Policja Prokuratura OPS	2022-2025
3.3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie	3.3.1. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych; - liczba osób zgłoszonych do programu korekcyjno-edukacyjnego - liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach - oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych; - liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	OPS PCPR	2022-2025
	3.3.2. Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie	- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie; - liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym,	OPS PCPR Policja	2022-2025
3.4. Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań	3.4.1. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,	OPS PCPR ZI	2022-2025

	3.4.2. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych; - liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne; - liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.	OPS PCPR ZI GKRPA GKRPA	2022-2025
--	--	--	-------------------------------------	-----------

Obszar IV Podnoszenie kompetencji służb

Kierunki działań	Rodzaje działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
4.1. Doskonalenie umiejętności zawodowych osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	4.1.1. Doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników służb społecznych, oświaty, policji	- liczba szkoleń; - liczba uczestników	OPS GKRPA PCPR GKRPA	2022-2025
4.2. Wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	4.2.1. Organizacja szkoleń z zakresu wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie superwizji, coachingu, grup wsparcia	- liczba szkoleń; - liczba uczestników; - liczba superwizji, coachingu, grup wsparcia i liczba uczestników	OPS GKRPA PPP PCPR	2022-2025

1. Zakończenie

Przyjmując zawartą w preambule do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tezę, iż „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie” oraz uwzględniając fakt, że działania gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawarte zostały w jednym dokumencie zakłada się, że realizacja tak skonstruowanego Programu umożliwi spójną i efektywną realizację zawartych w nim celów i przewidywanych działań.